

SEVGİLİ ÖĞRENCİM:

Fakülteye başladığın zaman, ders konuları, kitaplar ve notlar karşısında, yöntem konusunda bazı eksiklikler hissedebilirsin. Derse gelen hocaların sadece ders konularını istemesi ama bunun nasıl olacağına ilişkin yöntem konusunda bilgi vermemeleri de bu ihtiyacı ortaya koyabilir.

1. Değerli öğrencim; insan, Dünyanın en büyük mucizelerinden biridir. Bil ki bir insana benzeyen bir ikincisi dünyada yoktur; daha sonra da gelmeyecektir. Hatırından çıkarma, senin gibi bir insan, daha önce yaşamadı, daha sonra da yaşamayacak. Hiçbir insan diğerinin aynısı olmadı ve olmayacak.¹

2. Kıymetli öğrencim; bilgiyi not et, bilgiyi yaz; çünkü “***bilim bir avdır, yazmaksa onu avlamaktır***” yani bilgiyi not etmezsek daha sonra unutabiliriz. Çünkü insan belleğinin unutmak gibi bir özelliği vardır (hafıza-i beşer, nisyan² ile maluldür). Dersleri dinlerken önemli konuları not almak için yanımızda mutlaka kâğıt ve kalem (veya bilgisayar) olmalıdır. Not tutmaktan sakın üşenme.

3. Değerli öğrencim; çalışmak için **uygun zaman ve zemini** bekleme. Her zaman ve mekân öğrenmeye elverişlidir.³

4. Her hangi bir ders veya araştırmaya **başlamadan önce** gereken tüm malzemeyi yanında bulundur. Ta ki daha sonra dikkatin dağılmasın.

5. Sevgili öğrencim; mutlaka hedefin olmalı; hedeflerini şimdiden belirlemelisin. Evrende hedefi olmayan hiçbir şey yoktur. Örneğin her taksinin, otobüsün, trenin ve uçağın dahi bir hedefi vardır. Hedefin büyük olsun, küçük işlerle uğraşma.

6. Yaşamda hedef olarak **çıtayı** yukarı çıkar. Hedefe varınca yeni hedefler belirle.

7. Atacağın **ilk adıma** mutlaka dikkat et. İleride pişman olmamak için iyice düşünmeden ilk adımı sakın atma. Örneğin ilk sigarayı sakın içme. İlk kötülüğü sakın yapma. İlk adaletsizliği sakın yapma. Bil ki, geçmişte yapılan hataların gölgesi uzun olur. Hatalar, insanı gelecekte de rahat bırakmaz. Genç yaşlarda yaptığın bir *hata*, ileri yaşlarda karşına çıkarak

¹ Bkz. W. James Potter, 2014, s. 166.

² Unutkanlık.

³ Bkz. Ali Fuat Başgil, *Gençlerle Başbaşa*,

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar (başarıyolundagenclerlebaşbaşa.pdf (11.10.2014)).

seni *huzursuz* eder. Bu nedenle genç yaşlarda dahi *hata yapma lüksün* yoktur.

8. Değerli okuyucum, **düşmanın** hiç olmasın, herkesle iyi olmaya gayret et. “Bin dost az, bir düşman çoktur” sözünü uygula.

9. Her zaman içten ve samimi ol. Ama aldanma ve aldatılma.

10. Diplomat gibi davran; bugünkü düşmanın gelecekte dost, bugünkü dostun gelecekte düşman olabilir. Düşmanını dostlukla dost edebilirsin. Düşmanlarını kendi safına katmaya gayret göster. Ama düşmanların dostluğuna güvenme.

11. En az iki yabancı dilin olsun.

12. İnsani olanları kendine yabancı bilme.⁴

13. Gerçeği insanlarla tanıma, gerçeği tanı, sonra gerçeği olanları tanırsın.⁵

14. Başkasının arzusuna göre yaşama; en sefil hayat, başkasının isteğine göre yaşamaktır.⁶

15. Mevki makam bilgisizliği alır ama cehalet baki kalır. Mevki makamda olmak insanı bilgili kılmayabilir. İnsanlar mevki makamın arkasına sığınmayı pek iyi becerirler; mevki makamda olanlar insanı aldatmamalı.

16. Hata, insana mahsustur; görüldüğünde düzeltilir;⁷ yaptığın ve moralini bozan yanlışlıkları sakın hatırına getirme ve abartma ama bir daha yapmamak için önlem al. Şu an ile geçmişteki kötü anılar arasına, **demir kapaklar** koy.

17. Yaşamda önemli gördüğün konuları danışmak için birkaç ehil kişi seç ve cep telefonuna kaydet; zor durumlarda bu ehil kişilere akıl sor. İnsan bazen danışacak ehil birilerini arar; bu durumda ehil olan bu kişilere akıl danış.

18. Ümit içerisinde ol; bil ki, karanlığın en yoğun olduğu an, sabah aydınlığının çıktığı andır.

19. İşini yarım bırakma; elindeki işi bitirmeden yeni bir işe başlama.⁸

20. Sabreden zafere ulaşır, sabır acıdır ama meyvesi tatlıdır. Sorunlarını sabır silahı ile çöz. Sabır öfkenin zıddıdır, öfkesini yutan kişi, gerçek insanîyet yolunda ilerleyen bir insandır. Özellikle büyül şehirlerde

⁴ “Homo sum humani nihil a me alienum puto” (insanım, insani olan hiç bir şey bana yabancı sayılmaz).

⁵ Hz. Ali.

⁶ “Miserrimum est arbitrio alterius vivere.” Pupililius Syrus.

⁷ “Errare humanum est, error corrigitur, ubi apprehenditur”.

⁸ “Stay in the play” (oyunda kalınız).

araç kullanacaksan, öfkeni evde bırakmadan sakın direksiyon başına geçme.

21. Değerli okuyucum, güzel konuşmak bir sanattır. Her gün edebi bir kitaptan yarım sayfalık bir metni yüksek sesle oku. Hitabette, alay etme, ironi, paradox, ayrıntılı metafor (benzetme), ince ayırım ve çelişkileri ortaya koymak birer sanattır.⁹ Güzel konuşmak insanlığın her döneminde önem taşımaktadır; örneğin konuşma kürsüsünün olmadığı dönemde, ABD’de kesilmiş bir ağacın “kök”ünün çevresinde insanlar toplanır ve hatip insanlara konuşma yapardı; konuşan kişiye “kök konuşmacısı” denilirdi.¹⁰ “Güzel söz, kökü sabit, dalları gökte olan güzel bir ağaç gibidir” (İbrahim, 24). O ağaç her zaman yemiş verir. Kötü söz ise, toprağın üzerinden koparılmış, kökü olmayan kötü bir ağaca benzer.

22. Aziz okuyucum, adaletten asla ayrılmama. Hiçbir kişi ve zümrenin baskısı seni adaletten ayırmasın. Adil ol. İnsan için mükemmellik adil olmakla mümkündür. Adalet yardımcı ol, doğru söyleyip gerçeği anlat ki işlerin düzgün gitsin. Hak üstündür, ona üstün olunamaz.

23. Kaba olma, aksine kibar, nazik ve zarif ol; insanın kabası vahşi bir hayvan gibidir; herkes tarafından taşlanır. Akıl beynin efendisidir; kişinin süsü yüz, yüzün süsü göz, dilin süsü sözdür. Zamanla cildin eskir, yaşlanır ama ruhun asla eskimez, yaşlanmaz. Mülk sahibi olmaktansa gönüllerin sahibi olmayı üstün tut. Gönüllerin sahibi olmak için paylaşmayı bil.

24. Değerli okuyucum; yargı ile ilgili çeşitli özdeyişler vardır. Aşağıya bazılarını sana yardımcı olabilir diye buraya aldım. Bunları değerlendirirsen, benzeri hatalara düşmemiş olursun:

25. Taraflara tutum ve adaletle muamele et ki ileri gelen insanlar senden bir şey beklemesin, zayıf olan da ümitsizliğe düşmesin (Hz. Ömer).

26. Hâkim¹¹, adalet işinde tikanıp kalmayan, katı davranışlı olmayan, sürekli hata işlemeyen, hırsa kapılmayan, doğru yol gösterildiğinde kabul eden, az bir kanıtla yetinmeyip fazlasını araştırandır. Hâkim, şüpheli konularda duraksayan, kanıtlara en çok bağlı kalan, sorunun açığa kavuşması için en fazla sabırlı olan, hükmünde kesin ve kati olan, övme ve pohpohlanmaya karşı zaaf göstermeyen özellikte olmalıdır (Hz. Ali). Hâkimler, hüküm saatinde bıçaksız boğazlananların azabını çekerler.

27. Hâkim: Hekim (hüküm ve hikmet sahibi), fehim (anlayışlı), müstakim (dosdoğru), emin (güvenilir), metin (dayanıklı) ve mekin (ağır başlı) olmalıdır (Mecelle).

28. Rüşvet varsa adalet olmaz.

⁹ Postman, 2012, s. 60.

¹⁰ Postman, 2012, s. 57.

¹¹ Bir bakıma hepimiz hâkimiz; her gün çeşitli kararlar veriyoruz.

29. Zekâ, ancak adalet ve doğruluğun tam olduğu toplumlarda başarıya dönüşebilmektedir.

30. Adaletsizlik afetlerin en yıkıcısıdır. Bu nedenle adaletsizliği bir yangından daha çabuk söndürünüz. Mahkemelerin bulunduğu yere, adalet dağıttığı için adliye denilmiştir. Mülkün de medeniyetin de temeli adalettir.

31. Adalet, Kutup Yıldızı gibi yerinde durur ve geri kalan her şey onun çevresinde döner (Konfüçyüs).

32. İyiliğe iyilikle, fakat yanlışla adaletle davran (Konfüçyüs).

33. İnsanlığın en güzel vazifesi, adaletin dağıtılmasıdır (Voltaire).

34. İfade özgürlüğüne inan. “Söylediğin hiçbir fikri tutmuyorum; ama onu söyleme hakkını ölünceye kadar savunurum” diyen Voltaire gibi düşün.

35. Vicdanımız yanılmaz bir yargıçtır; biz onu yanıltmadıkça (Balzac).

36. Adaletin kuvvetli, kuvvetlinin de adil olması gerekir (Pascal).

37. En mükemmel adalet vicdandır (Victor Hugo).

38. Adaletin gerçekleşmesi zorunludur, fakat yeterli değildir. Adalet süratli biçimde gerçekleştirilmelidir. Bu nedenle geç kalan adalet zulümdür.

39. Adalet söylem değil, eylemdir.

40. Yerine getirilmediği sürece bir hakkı sadece konuşmanın bir faydası yoktur.

41. Kısır ve çözümsüz siyasi çekişmeler: Mahkemeye, camiye, okula ve kışlaya girmemelidir.

42. Değerli okuyucum, kendimizi mutlu hissettiğimiz zaman mutlu oluruz. Unutmayalım ki mutluluk dışarıda değil, içimizdedir. Mutluluğu asla dışarıda arama.

43. Kıymetli öğrencim; sabah uyandığında, “bugün mutlu olacağım, dişimi fırçalayacağım, beden eğitimi yapacağım, kendime bakacağım, faydalı şeyler öğreneceğim, ruhça yükselmek için gayret içerisinde olacağım, olaylara uyacağım, iyilik yapacağım, iyi görünmeye çalışacağım, nazik olacağım, kimseyi eleştirmeyeceğim, kimsenin yanlışını çıkarmayacağım, yalnızca bugünün işini yapacağım, her saat ne yapacağımı bir yere yazacağım, programlı çalışacağım, panik yapmayacağım, kararsız kalmayacağım, günde bir saat manevi duyguları düşüneceğim, korkmayacağım, beni sevenlere inanacak ve onlara güveneceğim” de.¹²

¹²

Dale Carnegie, *Üzüntüyü Yen, Yaşamana Bak*, s. 129.

44. Değerli okuyucum; bir milyon dolar karşılığında gözümüzü verir miyiz? Hayır; Dünyanın en büyük servetini de verseler vermeyiz. Ne büyük bir cevher ve zenginlik taşıdığının farkında olmalısın.

45. Ayakkabım yok diye üzüldüğün zaman, iki ayağı da olmayan adamı hatırla. Gemilerin batınca, içecek tatlı suyun ve yiyecek bir şeylerin olduğuna şükret. Şikâyet etmene gerek yok. Her olayın iyi tarafını gören kişi, yılda bir milyon dolar kazanandan daha kardadır. Dünyanın güzelliklerini görmeyecek kadar kör olma. Elinin altındaki meşru nimetleri tat,¹³ gayri meşru (etik dışı-hukuk dışı) olanlara tenezzül etme.

46. Bir hastanın dediği gibi; “Beyin içinde fazlalık olan kanı dışarıya veren ince hortumla yaşayacağımı düşündüm, baş ağrılarından kurtulmak için buna da razıydım”. Haline şükret. Bir ara doktor bu hastanın konuşmasını ve araç kullanmasını yasaklamıştı.

47. Kimseyi taklit etme. Olduğun gibi görün ve kendi kabiliyetini göster. Başkasına özenme, kendin olmaya çalış.

48. Yeni doğan bir bebek anneden ve babadan kromozmlar alır. Bu kromozmlar bebeğe şekil verir. Her kromozom içerisinde yüzlerce gen vardır. Bir gen insanın hayatını değiştirebilir. İki kardeşin biri birinin aynı olma ihtimali üç yüz bin milyonda birdir.(1/300.000.000.000).¹⁴ Hayatının kıymetini bil.

49. Eline limon geçerse, ondan limonata yap, krizi fırsata çevir. Kader sana limon vermişse, ondan limonata yap.

50. Dünyada olaylara olumlu ve olumsuz olmak üzere iki ayrı pencereden bakmak mümkündür. Sen olumlu pencereden olaylara bakmaya çalış. İki insan pencereden baktı, biri gökyüzünü diğeri yerdeki çöpü gördü. Sen iyi şeyleri görmeye çalış.

51. Zor işten korkma. Zira en iyi şey, güç elde edilenidir. Zaferden mutluluk ileri gelir. Zorlukları seven adam büyük adamdır. Zorlu adam, engelleri aşandır. Unutma ki, besteci Beethoven sağırdı; Dostoyevski ve Tolstoy azap içinde yaşamasaydı, ölümsüz eserlerini yazamazlardı.¹⁵

52. Kimseye karşı kötülük düşünme, herkese iyilik iste. Seninle alay edenlere de iyilik et. Yardımlarına koş, komşunu sev, başkasını sevindir. Barışlı sev, cesur ve ümitli ol. Başkalarının mutlu olmasına çalış. Göreceksin kısa zamanda mutsuzluğun sona erecektir.

53. İnsanlar sana karşı nankör olabilir, bunu kabul et.

¹³ Carnegie, s. 131-135.

¹⁴ Carnegie, s. 142.

¹⁵ Carnegie, s 153.

54. Sahip olduğun nimetleri tek tek say; üzüntüleri geride bir kenara koy, üzüntüleri düşünme, kenarda kalsın. Üzüntülerle sen, ayrı kompartımanlarda kalın, üzüntüleri yanına alma.

55. Harvard Üniversitesinde felsefe profesörü olan William James'e göre, "üzüntüyü gideren en keskin ilaç, manevi inançtır."¹⁶ Bu ilacın yanında daha yeni bir ilaç henüz keşfedilmedi.

56. Değerli öğrencim: Her tarafımız sırlarla doludur: Gözünün, kulağının, kalbinin kısaca ayrı ayrı her bir organının çalışmasını hatırla. Etrafındaki doğayı incele: Çiçekler, çayırlar, çiçeklerin renkleri... İnsan yaşamı anlamak için mi, yaşamak için mi yaratılmıştır. Bunu bilemem, ancak her şeyi anlamanın imkânsız olduğunu biliyorum. Her şeyi anlamaya ömür yetmez. Ben işlerimi O'na emanet ederim, hiç üzülmem. William James'in dediği gibi, "O'nu sev. O insanı yaşatan bir kuvvettir; yokluğu felaket doğurur". Mahatma Gandhi'nin dediği gibi, "Duaların yardımı olmasaydı, kısa zamanda çıldırırdım".¹⁷

57. "Erkekler/kadınlar ağlamaz" derler. Sen bir erkeğin/kadının ağladığını gördün mü? Ben yumruklarını sıkarak ağlayan erkek/kadın gördüm. Bu kişi "Benim isteğim değil, senin iraden yerine gelsin Allah'ım" demiş ve üzüntüsünün sona erdiğine tanık olmuştum.

58. Dua ederken, yalnız olmadığını anlarsın. Nobel Ödüllü Alexis Carrell, "bir kişinin oluşturabileceği en kuvvetli enerji duadır." diyerek dua önerisinde bulunmuştu. Duanın gerçek kudret veya kudret kaynağı olduğunu belirten Immanuel Kant, "O'na iman et, biz bu inanca muhtacız" demişti.¹⁸

59. Her zaman doğru ol. Doğru yaptıktan sonra kınayanların kınamasından asla korkma. Eleştiriden korkma. Şemsiyeni aç, böylece tenkit yağmuru, sırtından aşip yere akacaktır.¹⁹ Unutma; kimse ölü köpeği tekmelemez.

60. Yaramaz çocuklar meyve veren ağacı taşlar; bunu unutma.

61. Her günü yeni bir gün ve ama aynı zamanda en son gün imiş gibi yaşa.

62. En güzel çalışma yöntemi, çalışırken yorulmamak, çalışmayı bir oyun-bir eğlence gibi görmektir. Bu nedenle çalışırken dinlen; acele etme ve gergin olma.

63. Unutma ki kısa bir süre sonra üzüntün sona erecek; o halde neden şimdi üzülüyorsun. Değer mi hiç?

¹⁶ Carnegie, s. 173-176.

¹⁷ Carnegie, s. 178-183.

¹⁸ Carnegie, s. 190-193.

¹⁹ Carnegie, s. 204.

64. Sıkıntılarını çözmekte sakın acele etme. Bir defada sadece bir sıkıntının çaresine bak, diğerlerini daha sonra çözersin. Unutma ki hayat mücadelesinde en önemli silahın sabırdır, acele etmemektir, anlık öfkene sakın kapılma.

65. Öfke kontrolü yap, ani öfkeden sakın. Toplumumuz, öfke kontrolüne o denli önem atfetmektedir ki, yeni doğan çocuğuna “Kazım” adını vermektedir. Kazım “öfkesini yenen insan” demektir.

66. Öfkeli anlarda kendini kontrol et, insanların senden zarar görmemelerini sağla. Cezaevleri anlık öfkesini kontrol edemeyenlerle doludur. “*Bir an kızdım, kendime hâkim olmadım*” diyenlere son pişmanlık fayda vermez.

67. Şayet öfken varsa, bunu evinde bırakmadan trafiğe sakın çıkma. Evine dışarıdan öfke getirme, öfkeyi hayatından çıkar. Öfkelendiğin zaman sakın kötü söz söyleme, anlamsız ve pişman olacağın kelimeleri konuşma.

68. *Hukuk ve adalet*, ekmek ve su gibi doğal bir ihtiyaçtır; değeri, olmadığına anlaşılır.

69. Değerli öğrencim, unutma, “*Devletin dini adalet, adaletin devleti hürriyettir*” (Hz. Ali).

70. Dedikoduculara ve sır saklamayanlara inanma ve güvenme.²⁰

71. Görünüşe aldanma. İnsan ancak yeteneği olan işlerde başarılı olacağından, görevi ehil ve layık olana ver.

72. *Güven kontrole engel değildir.*

73. *Acele etme*, sabırlı davranman seni olumsuz sonuçlardan korur. Hayırlı işlerde ise acele et, yoksa birçok fırsatları kaçırmış olursun.

74. Kitaba değer ver genç kardeşim. Yaşlı bir adamın hatıra defterinin, “*Sadece Kitaplarım*” başlıklı yazısından bir alıntı: “*Bir zamanlar kuzularım, koyunlarım ve ördeklerim vardı. Bahçemizin içerisinde, etrafında dut ağaçlarının bulunduğu havuzumuz vardı. Erik, kayısı, şeftali ağaçlarımız vardı. Oyuncak yerine oynadığım taşlarım ve toprağım vardı. Kendilerine kalacak yer yaptığım ve evden ekmek getirerek beslediğim köpeklerim, kedilerim ve bunların yavruları vardı. Teyzelerim, halalarım, dayılarım, sevdiğim arkadaşlarım vardı. Dedem, ninem, annem-babam vardı. Kerpiçten evimiz vardı. Şimdi bu saydıklarımın tamamı yok. Artık bunların hiçbiri yok. Tek tesellim o dönemden kalan kitaplarım oldu. Sadece kitaplarım.*” Her kitap, bir hayattır.

75. Bir avukatın anısı: “Henüz avukatlığa yeni başlamıştım, kamulaştırmaya itiraz (bedel artırma) davası açacaktım. Hâkimlikten yeni

²⁰ Filozof Beydeba, *Kelile ve Dimne*, Bedir Yayınevi, Terc. Selahattin Alpay, İst. Ty., s. 19.

emekli olmuş ve avukatlığa yeni başlamış bir meslek büyüğümüze giderek, “15 günlük hak düşümü süresinin noter bildirim sonrası başlayacağını” söyleyince itiraz etti ve “hak düşümü süresinin tapu intikali sonrası başlayacağını” söyledi ve kendi davalarını böyle açtı. Sonuçta tüm davaları red edildi, yerel mahkemenin red kararları Yargıtay’dan da onaylandı. Ama olan da vatandaşa oldu, vatandaşın çok kıymetli arazileri çok ucuza kamulaştırılmış oldu. Hâkimlikten emekli olmuş ve avukatlığa başlamış olan kıdemli meslektaşımız vatandaşın bu durumundan çok rahatsız oldu ve çok geçmeden vefat etti.

Her işimizi çok kaliteli yapmalıyız, iyice düşünmeli ve doğru karar vermeliyiz. Son pişmanlık fayda vermez.

76. Kıymetli okuyucum, insanlara yardımcı olmak, sevineceği şeyleri paylaşmak ve sorunlarını çözmek insana mutluluk verir. Paylaşmak insanın mutluluğunu artırır. Mutluluğu paylaşmak insana mutluluk verir; sevinçler paylaşıldıkça artar. Üzüntüler ise paylaşıldıkça azalır.

Önerilerime değer ver genç kardeşim; asla zarar görmeyeceksin.

